

СУТНІСТЬ ТА СКЛАДОВІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Клещ А.М., Національний транспортний університет, Київ, Україна

TOOL OF PROVIDING THE ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC STABILITY IN TRANSPORT COMPANIES

Klesch A.M., National Transport University, Kyiv, Ukraine

ИНСТРУМЕНТАРИЙ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СТАБИЛЬНОСТИ НА ТРАНСПОРТНЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ

Клещ А.М., Национальный транспортный университет, Киев, Украина

Постановка проблеми. Ринкові умови господарювання та проблеми фінансового забезпечення діяльності підприємств обумовлюють необхідність зміни організаційно-економічної політики та кваліфікованої оцінки фінансового стану з метою виживання їх в умовах кризи і подальшого економічного зростання. Тому транспортні підприємства все частіше починають використовувати фінансовий аналіз. В умовах високого динамізму зовнішнього середовища сучасне транспортне підприємство може стати ефективним завдяки своїй здатності пристосовуватися до змін. Відповідність внутрішнього середовища підприємства вимогам зовнішнього середовища, є найважливішим чинником ринкового успіху й приводить підприємство до необхідності постійного перетворення. Підвищення темпів зміни сучасних ринків приводить до необхідності підвищувати темпи змін внутрішнього середовища підприємства, що без цілеспрямованого, економічно обгрунтованого й організаційно забезпеченого процесу управління змінами підвищує ризики самої діяльності. При цьому зміна внутрішнього середовища повинна бути адекватною поточним і майбутнім змінам зовнішнього середовища з одночасним забезпеченням підприємства комплексною організаційно-економічною стабільністю, яка є системою поточної й довгострокової організаційно-економічної стабільності. У зв'язку із цим виникає питання про складові й механізми управління процесом таких змін з одночасною підтримкою стійкого розвитку підприємства.

Однак переважна більшість пропозованих підходів заснована на вивченні проблем стійкого фінансового розвитку підприємства, що є частиною більш широкого поняття – економічної стабільності, на яку у свою чергу впливають різні фактори зовнішнього й внутрішнього середовища. При цьому в практичній діяльності підприємств дослідження стійкого розвитку базується на виділенні й проробленні одного з факторів функціонування підприємства, що впливає на його ефективність. Однак якщо розглядати стабільність як один із проявів властивостей цілісності системи [1], то можна припустити існування комплексного шляху підвищення ефективності розвитку на підставі розробки механізму формування стратегії управління економічним зростанням, що дозволить сконцентрувати зусилля для досягнення синергії в області розвитку підприємства.

Основні цілі статті полягають у дослідженні складових та визначенні сутності організаційно-економічної стабільності транспортного підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для транспортних підприємств проблема формування стратегії управління економічним зростанням ускладнюється тим фактом, що ця сфера бізнесу інерційна й істотні зміни показників її діяльності вимагають відповідно значних витрат часу й коштів [3]. Транспортні підприємства дуже повільно адаптуються до роботи в ринкових умовах. Тому для того, щоб транспортне підприємство мало можливість успішно реалізувати розроблену стратегію, необхідно визначити інструменти й механізми її впровадження в практичну діяльність таким чином, щоб система могла вчасно реагувати на найменші зміни показників зовнішнього й внутрішнього середовища.

Для українських транспортних підприємств життєво необхідним стає перехід від функціонального підходу управління розвитком до комплексного підходу на основі розробки стратегії управління організаційно-економічної стабільності підприємства. Комплексний підхід дає можливість передбачати не тільки фінансово-економічний стан самого підприємства, але й динаміку зовнішніх факторів, на основі якої визначаються сильні й слабкі сторони становища підприємства в умовах ринку, розробляються випереджальні заходи для його розвитку й приймаються відповідні

управлінські рішення[2]. Такий підхід до розробки механізму управління організаційно-економічною стабільністю з урахуванням досвіду розвинутих країн, специфіки галузі, факторів впливу зовнішнього середовища може стати основою розробки загальної довгострокової стратегії економічного розвитку підприємства. Це забезпечить стабільність функціонування на підставі динамічної збалансованості процесів розвитку й процесів поточної діяльності, з урахуванням специфіки попиту на послуги, що пропонуються. Визначення стійкого розвитку транспортного підприємства пов'язане з поняттям стабільності й стійкого зростання й у багатьох джерелах розглядаються як синоніми[8]. Але, виходячи з теорії систем, стабільність визначається статичним станом системи, при дослідженні якої можна зневажити змінами в часі характеристик її істотних властивостей. Стійкий розвиток же визначається динамічним станом системи, що має безліч можливих станів, які можуть змінюватися як безупинно, так і дискретно в певні моменти часу. У кожний окремих фіксований момент часу організаційно-економічна стабільність підприємства – господарюючого суб'єкта є статичною стабільністю. Діючим підприємствам більш відповідає динамічна економічна стабільність[6]. Вона характеризує й оцінює процес розвитку господарюючих об'єктів у постійному русі в часі. Ці види економічної стабільності – статична й динамічна – у процесі господарської діяльності взаємообумовлені й доповнюють один одного, існують у єдиному економічному просторі. Організаційно-економічну стабільність визначають: економічне зростання як визначальний фактор і економічна рівновага (стан внутрішнього й зовнішнього середовища підприємства), що підтверджує нормальне функціонування всіх підсистем підприємства[5]. Концепція організаційно-економічної стабільності полягає в максимальному значенні зростання економіки підприємства при мінімальній відхиленні економічної системи підприємства від стану рівноваги. Ці дві основні складові можна взяти за основу побудови матриці організаційно-економічної стабільності (рис. 1).

Рисунок 1 – Матриця організаційно-економічної стабільності транспортного підприємства

Така матриця стане своєрідною формою аналізу стану підприємства, результати якої дозволять визначитися з подальшим вибором напрямку розвитку підприємства. Оцінку стабільності можна побудувати на ланцюжку показників, які характеризують фінансову й господарську діяльність підприємства, в основу якої покладені темпи зростання [7]. Темпи зростання задіяних показників показують змінювачника на кінець звітної періоду в порівнянні з його значеннями на початок даного періоду, або співвідношення прогнозного значення з базовим значенням. Такий узагальнюючий показник буде представляти тенденції розвитку з розподілом від мінімального до

максимального значення, і враховувати всі сфери й напрямки діяльності. У результаті ми отримаємо свого роду простір можливих станів організаційно-економічної стабільності транспортного підприємства. Аналіз сполучення параметрів економічного зростання й рівноваги дає можливість зробити висновки про стабільність транспортного підприємства. Якщо спостерігається економічне зростання при мінімальному відхиленні від рівноваги, то підприємство характеризується як відносно економічно стійке. Якщо спостерігається розвиток при максимальному відхиленні від рівноваги, то стан стабільності підприємства характеризується як критичний. При мінімальних показниках економічного зростання й відхилень від рівноваги – стан підприємства характеризується як стагнація[4]. Якщо економічне зростання не спостерігається, а рівновага підприємства має максимальне відхилення – підприємство перебуває в стані економічної нестійкості. Економічний стан підприємства може варіюватися в межах від нестійкого, при якому воно перебуває на грані банкрутства, до стану відносно стійкого. У випадку порушення стабільності істотне значення має спрямованість процесу: посилення нестійкості або її ослаблення. Наявність стійкого розвитку підприємства сприяє його безкризисному функціонуванню в мінливих умовах зовнішнього середовища. Інструментом здійснення економічно виправданого рівня розвитку підприємства повинен стати механізм стратегічного управління розвитком підприємства, що дозволяє реалізувати комплексний підхід до процесів розвитку, а також визначити раціональний темп розвитку для підприємства з урахуванням специфіки даного ринку й особливостей самого підприємства при забезпеченні підприємства комплексною стабільністю.

Використання запропонованого підходу істотно знижує ризик втрати стабільності при здійсненні процесу розвитку, оптимізує витрати на розвиток і підвищує загальну ефективність управління. Управління процесом розвитку підприємства можна представити у вигляді певної послідовності кроків:

1. Формування цілей даного процесу (їхня субординація, дерево цілей, побудова по періодах досягнення й т.д.).
2. Визначення періоду стратегічного управління, періоду реалізації кінцевих цілей.
3. Виділення пріоритетів економічного зростання з урахуванням множини взаємодіючих факторів.
4. Визначення спрямованості руху економічного зростання і його проміжних показників (від екстенсивного до інтенсивного).
5. Вибір напрямків оптимального для транспортного підприємства руху до економічного зростання.
6. Визначення обмежень економічного зростання, а також погроз економічній безпеці підприємства, як середньострокового так і довгострокового характеру, що охоплюють весь період стратегічного управління економічним зростанням.
7. Вибір бажаних темпів економічного зростання в рамках періоду стратегічного управління.
8. Характеристика системи факторів економічного зростання, її стану в рамках стратегічного періоду (варто розробити певні сценарії впливу взаємодій факторів на зміну економічного росту).
9. Виділення найбільш значимих факторів економічного зростання в рамках періоду стратегічного управління (необхідний також прогноз інтенсивності й спрямованості їхнього впливу на конкретні показники економічного зростання в середньостроковому періоді, найбільш ефективними сьогодні є інтенсивні фактори, у їхній структурі найбільше значення буде належати факторам, що характеризують ресурсоемісність одержуваних результатів).

Висновки. Таким чином, досягнення економічної стабільності та її підтримка - складний процес управління. Проте вона є тим новим елементом сучасного менеджменту підприємства, без якого не можливо забезпечити сталий розвиток. Саме тому процес вирішення проблеми організаційно-економічної стабільності підприємства потребує формування такого управлінського процесу, який би визначив фактори впливу на кінцевий результат та напрями регулювання. Досягнення та забезпечення економічної стабільності підприємства можливо лише за умови використання елементів сучасного менеджменту, своєчасної реакції на зміни зовнішнього середовища та стратегічного бачення майбутнього підприємства.

Економічне середовище не є стабільним. Воно впливає на сферу виробництва через свої динамічні зміни, які можуть мати як негативні, так і позитивні наслідки для транспортних підприємств. При цьому активно діючі підприємства, які роблять спроби вплинути на це середовище, мають більше шансів на довгостроковий успіх, ніж ті, що пристосовуються до змінних умов. Наявність економічних знань у керівників підприємства не є гарантією успішного бізнесу, проте це дає змогу інтерпретувати та аналізувати тенденції у зміні економічного середовища, а також прогнозувати їх.

Застосування розглянутих у статті підходів до забезпечення стійкого розвитку дозволить

підприємствам транспортнокомплексу на практиці стійко функціонувати й розвиватися, що є умовою їхньої виживаності в ринковому, динамічно змінюванім середовищі, та гарантією забезпечення економічного розвитку країни.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Азаренкова Г.М. Час як ключова ознака в узагальненні понять «стабільність» та «стійкість»/ Г.М.Азаренкова,О.Г. Головка // Вісник УАБС. – 2009. – №1. – С. 87-91.
2. Аранчій В. І. Інтегральні підходи до оцінювання економічної стійкості аграрних підприємств / В.І. Аранчій, М.О. Удовіченко.// Знання. – 2010. – № 4. – С. 10-15.
3. Ареф'єва О. В. Економічна стійкість підприємства: сутність, складові та заходи з її забезпечення / О. В. Ареф'єва, Д. М. Городянська. // Актуальні проблеми економіки.–2012. – №8. – С. 83– 90.
4. Дмитриев И.А. Оценка экономической стабильности предприятия / И.А. Дмитриев, А.Н. Сологуб // Вестник Харьковский политехнический институт.– 2012. – № 7. – С. 20-29.
5. Коломицева О.В. Вплив світових тенденцій на формування структурних зрушень в економіці країни /О.В. Коломицева// Вісник Хмельницький національний університет – 2010. – №2. – С. 289–294.
6. Сумин А.А. Сійкість системи управління підприємством в умовах його економічної безпеки / А.А. Сумин // Наукова думка. – 2012.– № 74. – С.159–161.
7. Шубровська О.С. Сталий економічний розвиток: поняття і напрям досліджень / О.С. Шубровська // Економіка України. – 2012. – № 10. – С. 36–42.
8. Ячменьова В.М. Економічна стабільність та форми вияву /В.М. Ячменьова // Економіка Менеджмент Підприємництво. – 2009. – № 24. – С. 94-99.

REFERENCES

1. Azarenkova G.M. Time as key sign in generalization of concepts «stability» and «firmness». Announcer UABS. 2009. No. 1. P. 87 – 91. (Ukr)
2. Aranchiy V. I., Udovichenko M.O. Integral'ni go in gnear the evaluation of economic firmness of agrarian enterprises. Knowledge. 2010.No. 4. P. 10-15. (Ukr)
3. Aref'eva O. V., Gorodyanska D. M. Ekonomichna firmness of enterprise: essence, skladovitame asure sonitsproviding. Aktual'ni problemi of economy. 2012. No. 8. P. 83– 90.(Ukr)
4. Dmitriev I.A., Sologub A.N. Estimation of economic stability of enterprise. Announcer Kharkiv polytechnic institute. 2012. No. 7. P. 20-29.(Rus)
5. Kolomiceva O.V. Influence of world tendencies on forming of structural changes in the economy of country. Announcer the Khmel'nicky national university. – 2010. No.2. P. 289 – 294.(Ukr)
6. Sumin A.A. Firmness of control system by an enterprise in the conditions of hiseconomic security. Scientific thought. 2012. No.74.P.159–161.(Ukr)
7. Shubrovskaya O.S. Steady economic development: concept and direction of researches. Economy of Ukraine. 2012. No.10.P.36 – 42.(Ukr)
8. Yachmeneva V.M. Economic stability and forms of display. Economy Management Enterprise. 2009. No.24. P. 94–99.(Ukr)

РЕФЕРАТ

Клещ А.М. Сутність та складові організаційно-економічної стабільності підприємства / А.М.Клещ // Управління проектами, системний аналіз і логістика. – К.: НТУ, 2013. – Вип.12.

В статті запропоновано основні напрямки, щодо формування організаційно-економічної стабільності на транспортних підприємствах.

Об'єкт дослідження – процеси формування організаційно-економічної стабільності транспортних підприємств.

Мета роботи – дослідження складових та визначення сутності організаційно-економічної стабільності транспортного підприємства.

Метод дослідження – фундаментальні положення економічної науки, наукові публікації та праці вітчизняних і зарубіжних учених з макро- та мікроекономіки, стратегічного управління, фінансів, маркетингу, економічної безпеки та економіко-соціальних відносин.

Доведено, що досягнення економічної стабільності та її підтримка - складний процес управління. Проте вона є тим новим елементом сучасного менеджменту підприємства, без якого не можливо забезпечити сталий розвиток. Саме тому процес вирішення проблеми організаційно-економічної стабільності підприємства потребує формування такого управлінського процесу, який би визначив фактори впливу на кінцевий результат та напрями регулювання. Досягнення та забезпечення економічної стабільності підприємства можливо лише за умови використання

елементів сучасного менеджменту, своєчасної реакції на зміни зовнішнього середовища та стратегічного бачення майбутнього підприємства.

Результати статті можуть бути використані підприємствами транспортної галузі.

Прогнозні припущення щодо розвитку об'єкта дослідження – застосування розглянутих у статті підходів до забезпечення стійкого розвитку дозволить підприємствам транспортного комплексу на практиці стійко функціонувати й розвиватися, що є умовою їхньої виживаності в ринковому, динамічно змінюванім середовищі, та гарантією забезпечення економічного розвитку країни.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА СТАБІЛЬНІСТЬ, ПРИНЦИПИ, ФУНКЦІЇ, СТАБІЛІЗАЦІЙНІ ЦІЛІ, УПРАВЛІННЯ.

ABSTRACT

Klesch A.M. Essence and constituents organizationally economic stabilities of enterprise. Management of project system analysis and logistics. Kyiv. National Transport University. 2013. Vol.12.

The paper proposed approach to the main areas for the formation of organizational and economic stability in transport companies.

Object of study - the process formation of organizational and economic sustainability of transport services.

Purpose of the study – research of constituents and determination of essence organizationally economic stabilities of a transport enterprise.

Method study - fundamental positions of economic science, scientific publications and labours of domestic and foreign scientists, from makro- and microeconomics, strategic management, finances, marketing, economic security, and ekonomiko social relations.

It is well-proven that achievement of economic stability and its support is a difficult process of management. However much it is the that new element of modern management of enterprise, without which it is not possible to provide steady development. For this reason process of decision of problem organizationally economic forming of such administrative process which would define the factors of influence on end-point and directions of adjusting needs in stability of enterprise.

Achievement and providing of economic stability of enterprise is possibly only on condition of the use of elements of modern management, timely reaction, on changing of external environment and strategic vision of future enterprise.

The results of the article can be used transport industry.

Forecast assumptions about the object of study - application of going considered in the article near providing of steady development will allow the enterprises of a transport complex in practice proof to function and develop, that is the condition of their survivability in a market, dynamically changeable environment, and by the guarantee of providing of economic development of country.

KEYWORDS: ORGANIZATIONAL ANDECONOMIC STABILITY, PRINCIPLE, FUNCTION, STABILIZATION GOALS, MANAEMENT .

РЕФЕРАТ

Клещ А.М. Инструментарий обеспечения организационно-экономической стабильности на транспортных предприятиях. / А. М.Клещ // Управление проектами системный анализ и логистика. – К.: НТУ, 2013. – Вып. 12.

В статье предложены основные направления, относительно формирования организационно-экономической стабильности на транспортных предприятиях.

Объект исследования – процессы формирования организационно-экономической стабильности транспортных предприятий.

Цель работы – исследование составляющих и определение сущности организационно-экономической стабильности транспортного предприятия.

Метод исследования – фундаментальные положения экономической науки, научные публикации и труды отечественных и зарубежных ученых, из макро- и микроэкономики, стратегического управления, финансов, маркетинга, экономической безопасности, и экономико-социальных отношений.

Доказано, что достижения экономической стабильности и ее поддержка – сложный процесс управления. Однако она является тем новым элементом современного менеджмента предприятия, без которого не возможно обеспечить устойчивое развитие. Именно по этому процесс решения проблемы организационно-экономической стабильности предприятия нуждается формирование такого управленческого процесса, который бы определил факторы влияния на конечный результат и

направления регуляции. Достижение и обеспечение экономической стабильности предприятия возможно лишь при условии использования элементов современного менеджмента, своевременной реакции, на сменывнешней среды и стратегического виденья будущего предприятия.

Результаты статьи могут быть использованы предприятиями транспортной отрасли.

Прогнозные предположения о развитии объекта исследования– применение рассмотренных в статье подходов к обеспечению устойчивого развития позволит предприятиям транспортного комплекса на практике стойко функционировать и развиваться, что является условием их выживаемости в рыночном, динамически изменяемом среде, и гарантией обеспечения экономического развития страны.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СТАБИЛЬНОСТЬ, ПРИНЦИПЫ, ФУНКЦИИ, СТАБИЛИЗАЦИОННЫЕ ЦЕЛИ, УПРАВЛЕНИЕ.

АВТОРИ:

Клещ Андрей Михайлович, Національний транспортний університет, e-mail: andrik2010@mail.ru, тел. +380939190503, Україна, 01010, м. Київ, вул. Суворова 1, к. 01.

AUTHOR:

Klesch Andrey, National Transport University, e-mail: andrik2010@mail.ru, тел. +380939190503Ukraine, 01010, Kyiv, Suvorovastr. 1,of. 01.

АВТОРЫ:

Клещ Андрей Михайлович, Национальный транспортный университет, e-mail: andrik2010@mail.ru, тел. +380939190503, Украина, 01010, г. Киев, ул. Суворова 1, к. 01.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Бідняк М.Н., доктор технічних наук, професор, Національний транспортний університет, професор кафедри менеджменту та туризму, Київ, Україна.

Вакуленко С.В., кандидат технічних наук, директор ТОВ «АвтоЕкспрес», Чернігів, Україна

REVIEWER:

[Bidnyak M.N.](#), Doctor of Science in Technology, Professor, National Transport University, professor, department of Management and Tourism , Kyiv, Ukraine.

Vakulenko S.V., Candidate of Science in Technology, director LLC “AutoExpress”, Chernihiv, Ukraine.